

УДК 657.01

Корягін М. В.

д.е.н., професор

професор кафедри бухгалтерського обліку

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

Чік М. Ю.

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЩАДЛИВОГО (LEAN) ОБЛІКУ

Lean облік – це система, яка може не тільки скоротити бухгалтерські операції, але і привести до підвищення продуктивності виробництва; це спосіб організації фінансово-господарської діяльності, який включає в себе оптимізацію бізнес-процесів, орієнтацію на потреба замовника, покращення якості продукції, яка виготовляється чи робіт, послуг, які надаються, за рахунок зменшення чи оптимізації витрат.

Засновником цієї новітньої системи є Таїті Оно, який об'єднав кращий світовий досвід, розпочав роботу в Toyota Motor Corporation у 1943 р. Уже в середині 1950-х рр. він розпочав вибудовувати особливу систему організації виробництва, яка отримала назву «Виробнича система Toyota» чи Toyota Production System (TPS).

Система Toyota отримала поширення в західній інтерпретації як Lean production, Lean manufacturing. Варто зазначити, що ідеї «бережливого виробництва» були висловлені ще Генрі Фордом, але вони не були прийняті бізнес-середовищем, тому що суттєво випереджували економічну ситуацію, яка була у той час.

Спочатку концепція бережливого виробництва могла бути використана тільки для виробничих галузей, у першу чергу для автомобілебудування. Пізніше вона була адаптована до торгівлі, сфери послуг, комунального господарства, охорони здоров'я, військової промисловості, державного сектору та бухгалтерського обліку.

Потім появилась можливість за допомогою концепції бережливого виробництва оптимізувати процес комунікації між покупцем і постачальником, процес доставки та обслуговування продукції. У період високої конкуренції підприємствам усіх країн залишається тільки використовувати кращі світові технології менеджменту, створювати продукти і послуги, які б максимально задовільнили клієнтів по якості і ціні.

Сьогодні ефективність діяльності багатьох американських і європейських компаній із значною економічною швидкістю виходить на зовсім нові рубежі, які були недоступні ще десятиліття тому, а конкуренти з особливим азартом

прагнуть їх наздогнати і перегнати. На нашу думку, ініціаторами такої активності є теоретики і практики «бережливого обліку», які давно помітили, що будь-яке виробництво приносить максимальний прибуток, коли воно здатне створювати і поставляти саме ту продукцію, яку бажають придбати покупці, і саме тоді, коли ця продукція їм особливо необхідна. У чистому вигляді таке виробництво має поступово перейти на створення унікальної продукції для індивідуальних споживачів за такою собівартістю як продукція масового виробництва.

Проте, завжди є суб'єкти господарювання, які готові завойовувати нові ринки, знаходячи покупців на великі обсяги однієї і тієї же або дуже схожої продукції. І завжди знаходиться продукція, яку можна виробляти на конвеєрі, працюючому цілодобово у три зміни. Але для більшості продукції основними тенденціями розвитку є зменшення партій продукції при збільшенні різноманіття продукції, асортименту і відмінних рис, що можна ефективно забезпечити, дотримуючи основних принципів lean обліку:

- виробництво продукції (надання послуг) тільки на підставі споживчого попиту;
- кожен проміжний етап виробництва запускається точно за сигналом про наявності попиту на наступному етапі виробництва;
- матеріально-технічні запаси для забезпечення виробництва істотно скорочуються.

Процес створення «бережливого» підприємства і переходу на lean облік стосується усіх працівників підприємства, у тому числі рядових співробітників, тобто від простих робітників до технічних фахівців, які здійснюють взаємодію з клієнтами. Керівництво забезпечує спостереження, підтримку і бере активну участь у діяльності підприємства на всіх рівнях. У цій системі слабких ланок не існує. Група фінансового обліку, орієнтована на нові завдання, надає інформацію для прийняття вірних тактичних і стратегічних рішень.

Новітня система lean обліку стає найбільш ефективною при наявності ефективного lean виробництва. Основний акцент lean облік робить не так на докладному аналізі результатів минулої діяльності (з оптимізацією окремих частин процесу), а на використанні стратегічних можливостей, пов'язаних з використанням нових ресурсів (у міру усунення виробничих витрат) і на тактичних аспектах на рівні виробничих цехів з постійним моніторингом і вдосконаленням їх поточної діяльності (що створює витрати). Дана система є складною і повинна впроваджуватися поетапно в гармонійному поєднанні з lean виробництвом.

Існує декілька факторів успіху концепції lean обліку. Процедура її впровадження сформульована в Довіднику американського інженера з якості як «визначення, вибір і виконання». Найбільшу увагу при цьому приділялось вибору такої організації lean обліку, яка повинна бути обґрунтована як з точки зору найбільшої економічної доцільності, так і з точки зору можливості

виконання на практиці. Цікаво відзначити, що фахівець, який є знавцем концепції lean обліку може працювати як найманим працівником на підприємстві, так і бути зовнішнім консультантом, тому що:

- він незалежний і може здійснювати достовірні оцінки і професійні судження;

- він не сприймається співробітниками як «один із них», до його професійної думки дослухаються як до думки експерта в питаннях організації lean обліку;

- репутація і подальша кар'єра знавця концепції lean обліку повністю визначається успіхом реалізованих ним проектів щодо організації lean обліку, що пояснює його високий рівень мотивації.

Спеціалісти, які володіють знаннями lean обліку, можуть працевлаштовуватися як на умовах часткової, так і повної зайнятості. Для здійснення оцінки результатів їх діяльності встановлюється «нижня і верхня межа економії», що означає – за рік роботи спеціаліст такої категорії, який працює на умовах повної зайнятості, повинен забезпечити підприємству економію витрат від 500 тис. до 1 млн. дол. Якщо економія витрат не досягне нижньої межі, це означає невідповідність кваліфікації фахівця, перевищення верхньої межі економії витрат є малоімовірним.

Таким чином, зниження витрат – це не основна ціль lean обліку, а основний спосіб досягнення мети цієї концепції – збільшення прибутку, удосконалення фінансово-господарської діяльності і підвищення конкурентоспроможності.

УДК 657.631.1:339.94

Кошова Н. В.

студентка

*Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин, України*

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНИХ УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Розвиток земельних відносин кожної держави ґрунтується на притаманних їм особливостям розвитку, земельно-ресурсному потенціалі. Земельний фонд нашої держави становить 5,7% території усієї Європи та складає 60,3 млн га. У загальній структурі земельних ресурсів землі сільськогосподарського призначення займають 70,9% (42,8 млн га). Маючи у своєму володінні такий масштабний і цінний за своїми якісними характеристиками земельний фонд, Україна, за різними оцінками науковців, при умові дотримання оптимальної структури землекористування та відповідного рівня землеробства, потенційно здатна забезпечити продовольством 250-320 млн осіб. Розкриття такого